

Grant Thornton

Посебни Финансиски извештаи и Извештај на независниот
ревизор

Адинг АД, Скопје

31 декември 2019

Содржина

	Страна
Извештај на независните ревизори	1
Извештај за финансиската состојба	4
Извештај за сеопфатната добивка	5
Извештај за промените во капиталот	6
Извештај за паричните текови	7
Белешки кон посебните финансиски извештаи	8
Прилози	

Извештај на независниот ревизор

Grant Thornton DOO
Sv. Kiril i Metodij 52 b - 1/20
1000 Skopje
Macedonia

T +389 (2) 3214 700
F +389 (2) 3214 710
E Contact@mk.gt.com
www.grantthornton.mk

До Раководството и Акционерите на

Адинг АД, Скопје

Извештај за посебните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните посебни финансиски извештаи на Адинг АД, Скопје (во понатамошниот текст “Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2019 година, Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 4 до 41.

Одговорност на Раководството за посебните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие посебни финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие посебни финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали посебните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во посебните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот, и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално погрешно прикажување во посебните финансиски извештаи, било поради измама или грешка.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Северна Македонија број 79 од 2010 година

При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективността на внатрешната контрола на Друштвото. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на посебните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење со резерва.

Основа за мислење со резерва

1. Како што е објавено во Белешка 9.1 кон придружните посебни финансиски извештаи, со состојба на 31 декември 2019 година вложувањата на Друштвото во придружените друштва Адинг Схими Парс, Иран и Адинг Хелас АБЕЕ Грција, изнесуваат 18,440 илјади денари и 1,478 илјади денари, соодветно. Ние не бевме во состојба, со примена на процедура на независна верификација како и други ревизорски процедури, да стекнеме доволно соодветни ревизорски докази во поткрепа на овие вложувања. Понатаму, евидентираниите износи на погореспоменатите вложувања, вклучително и вложувањето во подружницата Адинг Доо, Белград, Р. Србија во износ од 614 илјади денари не се усогласени со регистрираните износи според Регистарот на директни инвестиции кои се води при Централниот Регистар на Република Северна Македонија. Соодветно, не бевме во состојба да утврдиме дали некои корекции на погореспоменатите вложувања со состојба на 31 декември 2019 година би биле неопходни.
2. Како што е објавено во Белешка 12 кон придружните посебни финансиски извештаи, салдото на побарувањата од купувачи со состојба на 31 декември 2019 вклучува побарувања од домашни и странски купувачи во износ од 75,628 илјади денари. Друштвото не направи проценка на ризикот од ненаплатливост ниту има признаено резервација од нивно обезвреднување, согласно прифатената сметководствена политика објавена во Белешка 2.12 кон овие посебни финансиски извештаи. Поради природата на расположливите податоци и информации, ние не бевме во состојба да направиме таква сопствена проценка и да утврдиме дали е потребна резервација од обезвреднување на погореспоменатите побарувања со состојба на 31 декември 2019 година.

Мислење со резерва

Наше мислење е дека, освен за можниот ефект од прашањата на кои се укажува во пасусот „Основата за мислење со резерва“, посебните финансиски извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото на ден 31 декември 2019 година, како и резултатот од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2019 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2019, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за Ревизија.

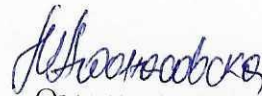
Наше мислење е дека, историските финансиски податоци објавени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2019 година, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со податоците објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019.

Скопје,
04 мај 2020 година

Грант Торнтон ДОО, Скопје

Управител
Марјан Андонов

Овластен ревизор
Маја Атанасовска

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Северна Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за финансиската состојба

	Бел.	31 декември 2019 000 МКД	31 декември 2018 000 МКД
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	168,685	167,557
Нематеријални средства	6	713	1,499
Вложувања во недвижности за изнајмување	7	16,647	19,952
Вложувања во подружници и придружени друштва	9.1	65,607	65,607
Финансиски средства расположливи за продажба	9.2	855	851
		252,507	255,466
Тековни средства			
Финансиски побарувања	10	5,841	5,862
Залихи	11	48,614	43,761
Побарувања за данок на добивка		-	608
Побарувања од купувачи и останати побарувања	12	188,553	192,750
Парични средства и еквиваленти	13	1,036	10,771
		244,044	253,752
Нетековни средства наменети за продажба	14	1,763	1,763
Вкупно средства		498,314	510,981
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ			
Капитал			
Акционерски капитал	15	188,929	191,690
Резерви	15	51,079	51,075
Нераспределена добивка		109,343	106,080
		349,351	348,845
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	16	33,903	34,146
		33,903	34,146
Тековни обврски			
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици и краткорочни позајмици	16	55,289	70,154
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	17	59,222	57,381
Обврски за данок на добивка		549	455
		115,060	127,990
Вкупно обврски		148,963	162,136
Вкупно капитал и обврски		498,314	510,981

Овие посебни финансиски извештаи се одобрени од Раководството на Друштвото на ден 25 февруари 2020 година и се потпишани во негово име од:

Г-дин Благоја Дончев
Претседател на Управен Одбор

Г-ѓа Јелена Гаца
Раководител на Финансии

Извештај за сеопфатната добивка

	Бел.	Година што завршува на 31 декември	
		2019 000 МКД	2018 000 МКД
Приходи од продажба	18	302,366	311,847
Останати деловни приходи	19	18,235	5,967
Промена на залихите на готови производи	11	4,721	1,949
Материјали, услуги и набавна вредност на продадени стоки	20	(196,514)	(205,249)
Трошоци за користи на вработените	21	(55,675)	(54,747)
Депрецијација и амортизација	5,6,7	(10,008)	(9,808)
Останати деловни трошоци	22	(38,706)	(25,516)
Добивка од деловни активности		24,419	24,443
Финансиски приходи		187	46
Финансиски (расходи)		(4,010)	(4,895)
Нето финансиски (расходи)	23	(3,823)	(4,849)
Добивка пред оданочување		20,596	19,594
Данок на добивка	24	(3,326)	(3,037)
Добивка за годината		17,270	16,557
Останата сеопфатна добивка:			
Вреднување на обј.вр. на фин.средства			
расположливи за продажба	9.2,15	4	199
Вкупна сеопфатна добивка за годината		17,274	16,756
Добивка за годината расположлива за акционерите		17,270	16,557
Вкупна сеопфатна добивка расположлива за акционерите		17,274	16,756
Заработувачка по акција – основна и разводната (МКД по акција)	25	123	47

Извештај за промените во капиталот

	Акционерски капитал			Резерви	Нераспре- делена добивка	Вкупно
	Акции во оптег	Сопствени Акции	Премии			
	000 МКД	000 МКД	000 МКД	000 МКД	000 МКД	000 МКД
1 јануари 2019	212,898	(18,940)	(2,268)	51,075	106,080	348,845
Распоред на нераспоредена добивка (Бел.15)	-	-	-	-	(10,823)	(10,823)
Откупени сопствени акции (Бел.15)	-	(2,349)	(412)	-	-	(2,761)
Трансакции со сопствениците	-	(2,349)	(412)	-	(10,823)	(13,584)
Корекции (Бел.15)	-	-	-	-	(3,184)	(3,184)
Добивка за годината	-	-	-	-	17,270	17,270
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	4	-	4
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	-	4	14,086	14,090
31 декември 2019 година	212,898	(21,289)	(2,680)	51,079	109,343	349,351
1 јануари 2018	212,898	(18,940)	(2,268)	50,876	102,307	344,873
Распоред на нераспоредена добивка (Бел.15)	-	-	-	-	(10,370)	(10,370)
Трансакции со сопствениците	-	-	-	-	(10,370)	(10,370)
Корекции (Бел.15)	-	-	-	-	(2,414)	(2,414)
Добивка за годината	-	-	-	-	16,557	16,557
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	199	-	199
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	-	199	14,143	14,342
31 декември 2018 година	212,898	(18,940)	(2,268)	51,075	106,080	348,845

Извештај за паричните текови

	Бел.	Година што завршува на 31 декември	
		2019 000 МКД	2018 000 МКД
Оперативни активности			
Приливи од купувачи		305,094	332,887
Исплати на добавувачи и вработени		(280,177)	(310,356)
		24,917	22,531
Платени камати		(3,955)	(4,783)
Платен данок од добивка		(2,624)	(2,893)
		18,338	14,855
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности и опрема и вложувања во недвижности за изнајмување	5,7	(12,746)	(7,630)
Продажба на недвижности и опрема и вложувања во недвижности за изнајмување	5,7	2,906	159
Дадени позајмици		21	(1,845)
Приливи од дивиденди		8,000	135
Прилив од камати		187	46
		(1,632)	(9,135)
Финансиски активности			
Прилив по кредити		121,812	116,108
(Отплата) по кредити		(136,920)	(106,761)
Исплата на дивиденди и награди		(8,572)	(6,433)
Откуп на сопствени акции		(2,761)	-
		(26,441)	2,914
Нето промена на паричните средства		(9,735)	8,634
Парични средства и еквиваленти на почетокот		10,771	2,137
Парични средства и еквиваленти на крајот	13	1,036	10,771

Белешки кон посебните финансиски извештаи

1 Општи податоци

Адинг АД, Скопје (Друштвото) е акционерско друштво основано во Република Северна Македонија. Друштвото е регистрирано, согласно одредбите на Законот за Трговските Друштва, кај Основниот Суд Скопје, под срег.бр. 14605/95 од 14.03.1996 година. Седиштето на Друштвото е лоцирано на следната адреса: Скопје, Новоселски Пат бр. 11 (1409).

Дејноста на Друштвото опфаќа производство и пласман на различни видови на адитиви и други хемиски материјали, претежно за потребите на градежната индустрија.

Друштвото ги извршува своите деловни активности во земјата и странство и со состојба на 31 декември 2019 година вработува вкупно 89 лица (2018: 92 лица).

Акциите на Друштвото котираат на Македонската Берза на долгорочни хартии од вредност со шифра ADIN.

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие посебни финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие посебни финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва ("Службен весник на РСМ" бр. 28/2004 ... 239/2018) и Правилникот за водење сметководство ("Службен весник на РСМ" бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

Посебните финансиски извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба, и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност преку добивки или загуби. Основите за нивно мерење се детално опишани во продолжение.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Основа за подготовка (продолжува)

Подготовката на овие посебни финансиски извештаи е во согласност со сметководствените стандарди прифатени и објавени во Република Северна Македонија која бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за посебните финансиски извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи претставуваат посебни финансиски извештаи на матичното друштво Адинг АД, Скопје, кои не ги вклучуваат финансиските извештаи на неговите подружници. Вложувањата на матичното друштво во неговите подружници се презентирани во овие финансиски извештаи по нивната набавна вредност, намалена за обезвреднувањето, доколку постои.

Матичното друштво подготви консолидирани финансиски извештаи со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019 година кои ги вклучуваат финансиските извештаи на неговите подружници, објавени во Белешка 9.1 кон овие посебни финансиски извештаи.

Посебните финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2019 и 2018. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие посебни финансиски извештаи се изразени во илјади Денари, која е презентациона и функционална валута, освен доколку поинаку не е наведено.

2.2 Трансакции во странски валути

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден девизен курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари (“Денари”) по официјалниот среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како финансиски приходи или расходи за пресметковниот период. Средните девизни курсеви применети за прикажување на позициите во Извештајот за финансиската состојба деноминирани во странска валута се следните:

	31 декември 2019	31 декември 2018
1 ЕУР	61.4856	61.4950
1 УСД	54.9518	53.6887

2.3 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност или по претпоставена набавна вредност намалена за соодветната исправка на вредноста и загуби поради обезвреднување, доколку постојат. Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност на одредени ставки од недвижностите, постројките и опремата кои се ревалоризирани во периодите пред 2003 година, по пат на примена на коефициенти за индексирање утврдени од страна на Државниот Завод за Статистика.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Цената на чинење на недвижностите, постројките и опремата, изградени во сопствена режија, се состои од трошокот за материјал, директна работна сила и соодветни општи производни трошоци.

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога трошокот на ставката може разумно да се измери.

Сите други трошоци за редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во Извештајот за сеопфатната добивка во текот на финансискиот период во кој се јавуваат.

Депрецијацијата се пресметува пропорционално со цел алокација на набавната вредност на имотот, зградите и опремата до нивната резидуална вредност во текот на нивниот проценет век на употреба. Изградените средства се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Не се пресметува депрецијација на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот век на употреба на ставките на недвижностите и опремата, е како што следи:

Згради	40 години
Погонска опрема	10 години
Останата опрема и моторни возила	4-5 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиска состојба.

Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност.

Приходите или расходите поврзани со отуѓувања или ставање вон употреба се одредуваат по пат на споредба на приливите од отуѓување со евидентираните износ и се евидентираат како добивки / загуби во Извештајот за сеопфатна добивка во периодот на настанување.

2.4 Вложувања во недвижности за изнајмување

Недвижностите, сопственост на Друштвото, кои се чуваат, пред се, со цел остварување приход од нивно изнајмување, наместо за употреба во редовниот тек на деловните активности, за административни потреби или за нивна продажба, се признаени како вложувања во недвижности за изнајмување.

Недвижностите за изнајмување, кои се состојат од деловен простор, се евидентирани според нивната набавна вредност, намалена за соодветната исправка на вредноста и евентуалното резервирање поради обезвреднување.

Депрецијацијата на ставките на овие недвижности се пресметува пропорционално, со цел, да се распредели набавната или претпоставената набавна вредност до нивните резидуални вредности низ проценетиот век на употреба ист како во Белешка 2.3.

2.5 Нематеријални средства

Нематеријалните средства стекнати од страна на Друштвото, со ограничен век на употреба, се евидентирани според нивната набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и загуби од обезвреднување, доколку постојат.

Последователните набавки се капитализираат само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери. Сите останати трошоци се признаваат во добивки или загуби во периодот кога настануваат.

Амортизацијата на нематеријалните средства се пресметува пропорционално во период од пет години. Резидуалните вредности на нематеријалните средства и проценетиот век на употреба се прегледуваат на секој датум на известување.

2.6 Обезвреднување на нефинансиските средства

Недвижностите, постројките и опремата, нематеријалните средства и вложувањата во недвижности за изнајмување со дефиниран век на употреба, се проверуваат од можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени укажуваат дека евидентиранiot износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентиранiot износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од обезвреднување во Извештајот за сеопфатна добивка. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребната вредност е сегашната вредност на проценетите идни парични приливи кои се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за посебни средства или, доколку тоа не е можно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Вложувања во подружници и придружени друштва

Подружници

Стекнувањето на подружниците е евидентирано според методот на набавна вредност, при што трошокот за стекнувањето претставува објективна вредност на дадените средства, издадените акции или превземените обврски на датумот на стекнувањето, вклучително и непосредните расходи направени за целите на стекнувањето.

Придружени друштва

Придружени друштва се субјекти врз кои Матичното друштво има значително влијание, но не ги контролира истите. Постоенето на значително влијание се утврдува преку следното: застапеност во одборот на директори, учество во процесот на креирање политики и донесување на одлуки, материјални трансакции, меѓусебна размена на раководен персонал и обезбедување на суштински технички информации, и каде учеството во капиталот се движи помеѓу 20 и 50% од гласачките права. Вложувањата во придружените друштва се евидентирани според набавна вредност, намалена за евентуалното обезвреднување.

2.8 Нетековни средства наменети за продажба

Нетековните средства се класифицирани како средства кои се чуваат за продажба кога нивниот евидентиран износ треба да се надомести првенствено преку продажна трансакција, а се смета дека постои голема веројатност за продажбата да се оствари. Тие се евидентирани по понискиот од евидентираниот износ и објективната вредност, намалена за трошоците за продажба. Промените во вредноста се признаваат во тековните добивки и загуби.

2.9 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до доспевање, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целите за набавка на финансиските средства. Раководството ги класифицира финансиските средства во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства наменети за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел да се продаде во краток рок. Средствата во оваа категорија се класифицираат како тековни средства. Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Вложувања чувани до доспевање се не-деривативни финансиски инструменти со фиксни периоди на отплата и со фиксен период на доспевање кои Друштвото има намера и можност да ги чува до периодот на доспевање. Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен за оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на Извештајот за финансиската состојба. Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на Извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи и останати побарувања, финансиски побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се било креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во не-тековните средства освен доколку Раководството има намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на издавање на Извештајот за финансиска состојба. Финансиските средства на Друштвото на датумот на Извештајот за финансиската состојба се состојат од вложувања во акции во домашни финансиски институции.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Признавање и мерење на финансиски средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата – датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството. Финансиските средства кои се признаваат според објективна вредност преку добивки или загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста. Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност.

Кредитите и побарувањата се последователно евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се признаваат според објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат по нивната објективна вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Добивките или загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати нето добивки / загуби во периодот кога настануваат. Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатна добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се општетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност. Каматите од средствата расположливи за продажба, пресметани врз основа на ефективната каматна стапка се признаваат во Извештајот на сеопфатна добивка како финансиски приходи. Приходи од дивиденди од финансиските средства расположливи за продажба се признаваат во Извештајот за сеопфатна добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Обезвреднување на финансиски средства

а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за обезвреднување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се општетени, и загуба поради обезвреднување се евидентира само ако постои објективен доказ за обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средствата и дека настанот има влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Како докази за обезвреднување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кон кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради обезвреднување претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Евидентираните износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатна добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од обезвреднување.

На пример, Друштвото може да го измери обезвреднувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на обезвреднувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на обезвреднувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатна добивка.

Б. Финансиски средства расположливи за продажба

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за обезвреднување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во подточка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е општетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба – измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради обезвреднување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради обезвреднување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се корегираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на обезвреднувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатна добивка.

2.10 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.11 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната вредност односно цената на чинење и нето продажната вредност. Нето продажната вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за комплетирање, маркетинг и дистрибуција.

Цената на чинење на залихите ги вклучува трошоците на директните материјали, директната работна сила, останатите директни трошоци и поврзани на нив општи производни трошоци.

2.12 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени стоки во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни побарувања.

Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради обезвреднување. Резервирање поради обезвреднување се признава кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите доспеани побарувања според нивните оригинални услови на плаќање.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се општетени. Значајните должници се тестираат за обезвреднување на индивидуална основа. Останатите побарувања со слични карактеристики на кредитен ризик се проценуваат групно.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентируваниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентируваниот износ на средството со признавање на поврзаните загуби преку сметка за резервирање поради обезвреднување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради обезвреднување во тековниот Извештај за сеопфатната добивка. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува наспроти неговото резервирање. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признава како тековна добивка во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.13 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци.

2.14 Капитал, резерви и нераспределена добивка

Акционерски капитал

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции.

Трошоци поврзани со емисија на акции

Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани како намалување на приливите од емисијата.

Сопствени акции

Кога Друштвото откупува свој акционерски капитал, платените надоместоци, вклучувајќи ги надворешните трошоци кои се директно поврзани, се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции се додека истите не се отуѓат. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надоместоци се евидентирани во акционерскиот капитал.

Резерви

Резервите, кои се состојат од законски и други слободни резерви (за реинвестирана добивка и резерви за сопствени акции) се создадени во текот на периодите по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото. Согласно со законската регулатива резервите може да се користат за покривање на загубите, за купување на сопствени акции и исплата на дивиденди.

Нераспределена добивка

Нераспределената добивка ги вклучува задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

2.15 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман.

Сите финансиски обврски на Друштвото на датумот на известување се класифицираат во категоријата финансиски обврски по амортизациона набавна вредност и се состојат од позајмици и добавувачи и останати обврски.

Обврски спрема добавувачи

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски.

Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективнавредности последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Финансиски обврски (продолжува)

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот. Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.16 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмување директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација.

Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивки или загубите во периодот во кој настанале.

2.17 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Наем плаќањата се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот. Друштвото нема класифицирани средства во оваа категорија.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Наем (продолжува)

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на правопрпорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во извештајот за финансиска состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.18 Данок на добивка

Данокот на добивка за известувачкиот период претставува збир на тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Основа за пресметка и плаќање на тековниот данок на добивка по стапка од 10% претставува добивката пред оданочување утврдена во Извештајот за сеопфатна добивка, коригирана за одредени помалку искажани приходи и непризнаени трошоци за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Правните субјекти можат да ги употребат даночните загуби утврдени во тековниот период било за надомест на платениот данок во рамки на одреден период за надомест или пак за намалување или елиминирање на даночната обврска за наредните периоди.

Даночните обврзници кои ќе вршат исплати на акумулирани добивки остварени во периодот од 2009 до 2013 година за дивиденди и други распределби од добивката имаат обврска да пресметаат и платат данок на добивка.

Одложен данок на добивка

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки.

Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.19 Надомести за користи на вработените

Придонеси за пензиско осигурување

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во првиот и вториот пензиски столб кои се одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

Долгорочни користи на вработените

Друштвото врши исплата на јубилејни награди за секои десет години непрекинат стаж во претпријатието во износ од една просечна републичка нето плата. Понатаму, Друштвото, согласно соодветните домашни законски одредби, исплаќа на вработените посебна минимална сума при пензионирањето (отпремнина) во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените на датумот на Извештајот за финансиската состојба, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.20 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.21 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на Извештајот за финансиската состојба и се корелираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.22 Признавање на приходите и расходите

Приходите се состојат од приходи од продадени производи и трговски стоки и извршени услуги. Приходите се мерат според објективната вредност на примениот надомест, односно надоместот што треба да се прими за продадените производи и трговски стоки и обезбедените услуги, нето од данокот на додадена вредност и евентуално одобрените продажни попусти.

Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, постои веројатност за прилив на идни економски користи поврзани со трансакцијата, настанатите трошоци или трошоците кои ќе настанат можат веродостојно да се измерат и кога критериумите за признавање на секоја поделна категорија на приходи се задоволени. Приходите се признаени како што следи:

Приходи од продажба на производи и стоки – градежни материјали

Приходот од продажба на производи и стоки се признава во моментот на испорака до корисникот, кога корисникот ги прифаќа стоките, а наплатливоста на поврзаните побарувања е разумно обезбедена.

Приходи од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приходи од наемнини

Приходи од наемнини на средства под оперативен наем се признаваат во добивките и загубите на правопрпорционална основа во текот на наем периодот. Непредвидените наемнини, доколку ги има, се признаваат како интегрален дел од вкупните приходи од наемнини во текот на наем периодот.

Донации

Приходите од донации почетно се признаваат како одложени приходи кога постои разумна сигурност дека тие ќе бидат примени и дека Друштвото ќе ги исполни условите поврзани со давањето на донацијата. Донациите кои претставуваат надомест на трошоци кои ги направило Друштвото се признаваат во добивките или загубите на систематска основа во периодот во кој трошоците се признаени. Донациите кои претставуваат надомест за набавна вредност на средства на Друштвото се признаваат во добивките или загубите на систематска основа пропорционално распоредени низ животниот век на средството.

Финансиски приходи и трошоци

Финансиските приходи се признаваат на временска основа која го одразува ефективниот принос на средствата.

Финансиските трошоци се состојат од трошоци за камата на обврските по позајмици и трошоци за камата на задоцнети плаќања. Трошоците за позајмици се признаваат во добивки или загуби со користење на методот на ефективна камата.

Приходи од дивиденди

Приходот од дивиденди се признава кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Признавање на приходите и расходите (продолжува)

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи. Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.23 Распределба на дивиденди

Распределбата на дивиденди на акционерите на Друштвото е евидентирана како обврска во посебните финансиски извештаи во периодот кога тие се одобрени од акционерите на Друштвото.

2.24 Грешки

Грешките може да произлезат во однос на признавањето, мерењето, презентацијата и обелоденувањето на елементите од финансиските извештаи. Друштвото ги корегира материјалните грешки од претходниот период ретроактивно, во првиот сет на посебните финансиски извештаи кои се одобрени за издавање откако тие ќе бидат откриени со повторно прикажување на споредбените износи за претходниот презентираен период во кој настанала грешката.

2.25 Превземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во посебните финансиски извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Исто така, не се евидентирани неизвесни средства во посебните финансиски извештаи, туку тие се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи. Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирање доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на датумот на Извештајот за финансиската состојба и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.26 Известување по сегменти

Деловен сегмент претставува група на средства и деловни активности за обезбедување на производи и услуги, кои се подложни на ризици различни од оние кај други деловни сегменти. Географскиот сегмент пак обезбедува производи и услуги во рамки на одредено економско опкружување подложно на ризици различни од оние кај другите географски сегменти. Во однос на своите производи Друштвото има еден деловен сегмент односно производство и пласман на адитиви и материјали за градежна индустрија.

2.27 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде едниот субјект го контролира другиот субјект или има значајно влијание во донесувањето на финансиските и деловните одлуки на другиот субјект.

2.28 Настаните по датумот на известување

Настаните по датумот на известување кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на Друштвото на денот на Извештајот за финансиска состојба (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во посебните финансиски извештаи. Настаните по датумот на известување за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни ризици од финансиски карактер, вклучувајќи кредитен ризик и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимализирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Управниот Одбор врз основа на претходно одобрени писмени политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки, кредитен ризик, употребата на вложувањата и пласманите на вишокот ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународните пазари, и е изложено на ризик од курсни разлики кој се јавува од изложеноста кон различни валути. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Раководството на Друштвото е одговорно за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути, додека работењето на Друштвото се следи еднач неделно страна на Раководството на Друштвото.

Сметководствената вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валути е како што следи:

		2019 000 МКД	2018 000 МКД
Средства			
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	31	4,488
Финансиски побарувања	ЕУР	5,841	5,842
Побарувања од странски купувачи и поврзани субјекти во странство	ЕУР	91,668	105,069
Побарувања од странски купувачи и поврзани субјекти во странство	УСД	1,260	-
		98,800	115,399
Обврски			
Странски добавувачи и поврзани субјекти во странство	ЕУР	21,179	25,367
		21,179	25,367
Нето изложеност		77,621	90,032

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот за 1% во однос на ЕУР и 5% во однос на другите валути. Негативен износ погоре означува намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај ако Денарот ја зголеми својата вредност во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и 5% во однос на другите валути. При намалување на вредноста на Денарот во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и 5% во однос на другите валути, ефектот врз добивката или останатиот капитал е еднаков, но со обратен предзнак, како што е прикажано во табелата подолу (во илјади денари).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)
Ризик од курсни разлики (продолжува)

Анализа на сензитивноста на странски валути

Добивка или загуба	Нето износ	% промени	2019	
			Позитивни промени	Негативни промени
ЕУР		76,361	1%	764 (764)
УСД		1,260	5%	63 (63)
Добивка или загуба		77,621		827 (827)

	Нето износ	% промени	2018	
			Позитивни промени	Негативни промени
ЕУР		90,032	1%	900 (900)
Добивка или загуба		90,032		900 (900)

Ризик од каматни стапки врз готовинските текови и објективната вредност

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочните обврски на Друштвото по основ на долг со варијабилни каматни стапки. Раководството на Друштвото е во најголема мера одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност. Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2019 000 МКД	2018 000 МКД
Финансиски средства		
<i>Некаматносни:</i>		
Финансиски средства расположливи за продажба	855	851
Финансиски побарувања	5,841	5,862
Побарувања од купувачи	183,677	189,827
Побарувања од вработени	2,022	1,699
Парични средства и еквиваленти	68	68
<i>Каматносни (фиксна каматна стапка):</i>		
Парични средства и еквиваленти	968	10,703
Вкупно	193,431	209,010

	2019 000 МКД	2018 000 МКД
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни:</i>		
Обврски кон добавувачи	40,292	40,792
Останати обврски	18,930	16,589
<i>Каматносни (со променлива каматна стапка):</i>		
Позајмици	89,192	104,300
Вкупно	148,414	161,681

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Ризик од каматни стапки врз готовинските текови и објективната вредност (продолжува)

Анализа на сензитивноста на каматни стапки

	Нето износ	2%	2019
Со променлива каматна стапка	(89,192)	(1,784)	-2% 1,784
	Нето износ	2%	2018
Со променлива каматна стапка	(104,300)	(2,086)	-2% 2,086

Позитивниот односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку каматните стапки би биле повисоки/пониски за 2%.

3.3 Кредитен ризик

Друштвото нема значителна концентрација на кредитен ризик поради големиот број на клиенти и нивните различни профили кои се во различни индустрии и географски региони. Понатаму, Друштвото има политики со цел да обезбеди дека продажбата на производи и услуги се врши на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентиран износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба, како што следи:

	2019	2018
<i>Класи на финансиски средства – евидентирана вредност</i>		
Финансиски средства расположливи за продажба	855	851
Финансиски побарувања	5,841	5,862
Побарувања од купувачи	183,677	189,827
Побарувања од вработени	2,022	1,699
Парични средства и еквиваленти	1,036	10,771
	193,431	209,010

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти е материјално незначаен затоа што средствата се депонирани во реномирани банки со висок кредитен рејтинг.

Анализата на кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачи е обелоденета во Белешка 12.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.4 Ризик од ликвидност

Претпазливо управување со ризик од ликвидност имплицира одржување на доволно готовина и ликвидни хартии од вредност, потоа расположливост на извори на средства преку соодветно обезбедување на кредити и можност за навремена наплата на износите на побарувања од купувачи во рамките на договорените услови. Како резултат на динамичниот карактер на дејноста на Друштвото, Раководството настојува да обезбеди флексибилни извори на средства преку расположливи кредитни линии.

Табелите во продолжение ја прикажуваат преостанатата договорена доспеаност на финансиските обврски на Друштвото. Табелите се подготвени врз основа на недисконтираните готовински текови на финансиските обврски.

	Тековни до 12 месеци	1 до 5 години	Нетековни Над 5 години	Вкупно
Со состојба на 31 декември 2019	000 МКД	000 МКД	000 МКД	000 МКД
Позајмици	55,289	33,903	-	89,192
Обврски кон добавувачи	40,292	-	-	40,292
Останати обврски	18,930	-	-	18,930
	114,511	33,903	-	148,414

	Тековни до 12 месеци	1 до 5 години	Нетековни Над 5 години	Вкупно
Со состојба на 31 декември 2018	000 МКД	000 МКД	000 МКД	000 МКД
Позајмици	70,154	34,146	-	104,300
Обврски кон добавувачи	40,792	-	-	40,792
Останати обврски	16,589	-	-	16,589
	127,535	34,146	-	161,681

Наведените суми го означуваат договорниот ненамален паричен тек кој може да се разликува по евидентираната вредност на расходите на датумот на Извештајот за финансиска состојба.

3.5 Ризик при управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана работа со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица, како и да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Показател на задолженост

Структурата на изворите на финансирање на Друштвото се состои од обврски, кои ги вклучуваат позајмиците со камата, пари и парични еквиваленти и главнина, која се состои од уплатен капитал, резерви и нераспределена добивка.

Раководството ја анализира структурата на изворите на финансирање на годишна основа како однос на нето обврските по позајмици во однос со вкупниот капитал. Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик при управување со капитал (продолжува)

Показателот на задолженоста е прикажан како што следи:

	2019	2018
Позајмици	89,192	104,300
Парични средства и еквиваленти	(1,036)	(10,771)
Нето обврски	88,156	93,529
Капитал	349,351	348,845
	25%	27%

3.6 Утврдување на објективна вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.6.1 Финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

Финансиските средства измерени според објективната вредност во извештајот за финансиска состојба се прикажуваат во согласност со хиерархијата на објективната вредност која ги групира финансиските средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котирани цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот.

Финансиските средства кои се евидентирани по објективна вредност во Извештајот за финансиска состојба се групирани според нивото на хиерархија на објективната вредност како што следи (во илјади Денари):

2019	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски средства расположливи за продажба	855	-	-	855
2018	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски средства расположливи за продажба	851	-	-	851

Финансиските средства расположливи за продажба се состојат од учество во капиталот на домашна финансиска институција. Евидентирани се по нивната објективна вредност врз основа на нивната пазарна цена на датумот на извештајот.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)

Управување со финансиски ризици (продолжува)

Утврдување на објективна вредност (продолжува)

3.6.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Објективните вредности на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиска состојба не се евидентирани според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

	Евидентирана вр.		Објективна вр.	
	2019	2018	2019	2018
Средства				
Финансиски побарувања	5,841	5,862	5,841	5,862
Побарувања од купувачи	183,677	189,827	183,677	189,827
Побарувања од вработени	2,022	1,699	2,022	1,699
Парични средства и еквиваленти	1,036	10,771	1,036	10,771
Вкупни средства	192,576	208,159	192,576	208,159
Обврски				
Позајмици	89,192	104,300	89,192	104,300
Обврски кон добавувачи	40,292	40,792	40,292	40,792
Останати обврски	18,930	16,589	18,930	16,589
Вкупни обврски	148,414	161,681	148,414	161,681

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се евидентираат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради обезвреднување. Нивната објективна вредност соодветствува на евидентираната вредност поради нивното краткорочно доспевање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства што вклучуваат парични средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

Обврски спрема доверителите и обврски по позајмици

Сметководствената вредност на обврските спрема доверителите соодветствува на нивната објективна вредност. Сметководствената вредност на обврските по позајмици соодветствува на нивната објективна вредност поради прилагодувањата на каматните стапки кон пазарните стапки за слични инструменти.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 кон овие посебни финансиски извештаи, од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираниот износ на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од нивните извори на евидентирање. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Обезвреднување кај нефинансиски средства

Загуби од обезвреднување се признаваат во износ за кој евидентираната вредност на средството или единицата што генерира готовина го надминува надоместливиот износ. При утврдување на надоместливиот износ, Раководството ги проценува очекуваните цени, готовинските токови од секоја единица што генерира готовина и утврдува соодветна каматна стапка при пресметка на сегашната вредност на тие готовински текови.

Обезвреднување кај финансиски средства

Обезвреднување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува обезвреднување за побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценка на загуби кои резултираат од неможноста купувачите да ги подмират своите обврски. При проценка на соодветноста на загубата поради обезвреднување за побарувањата од купувачи и останатите побарувања, проценката се темели врз доспевањето на салдото на сметката за побарувања и минатото искуство на отписи, кредитоспособноста на клиентите и промените во условите за плаќање за клиентите. Ова подразбира правење претпоставки за идните однесувања на клиентите, како и за идните приливи на парични средства. Доколку финансиските услови на клиентите се влошат, реалните отписи на тековно постоечките побарувања може да бидат повисоки од очекуваното, и може да го надминат нивото на загубите поради обезвреднување кои се досега признати.

Употребен век на средствата што се амортизираат

Раководството врши редовна проверка на употребниот век на средствата што се амортизираат на 31 декември 2019 година. Раководството проценува дека утврдениот употребен век на средствата ја претставува очекуваната употребливост (корисност) на средствата. Евидентираниот вредности на овие средства се анализирани во Белешка 5, 6 и 7. Фактички резултати, сепак, може да се разликуваат поради технолошка застареност.

Залихи

Залихи се евидентираат по пониската помеѓу набавната вредност (цена на чинење) и нето реализационата вредност. При проценката на нето реализационата вредност ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Вкупно
На 01 јануари 2018 година				
Набавна вредност	9,394	243,254	128,949	381,597
Исправка на вредност	-	(96,441)	(115,201)	(211,642)
Нето евидентирана вредност	9,394	146,813	13,748	169,955
Промени во текот на 2018 година				
Почетна нето евидентирана вредност	9,394	146,813	13,748	169,955
Набавки	-	1,499	6,131	7,630
Пренос во вложувања во недвижности	-	(39)	-	(39)
Продажби набавна вредност	-	-	(1,897)	(1,897)
Продажби акумулирана	-	-	1,897	1,897
Корекција на депрецијација	-	(993)	-	(993)
(Депрецијација) за годината	-	(7,270)	(1,726)	(8,996)
Крајна нето евидентирана вредност	9,394	140,010	18,153	167,557
На 31 декември 2018 година / На 01 јануари 2019 година				
Набавна вредност	9,394	244,714	133,183	387,291
Исправка на вредност	-	(104,704)	(115,030)	(219,734)
Нето евидентирана вредност	9,394	140,010	18,153	167,557
Промени во текот на 2019 година				
Почетна нето евидентирана вредност	9,394	140,010	18,153	167,557
Набавки	-	5,142	7,604	12,746
Продажби набавна вредност	-	-	(2,592)	(2,592)
Продажби акумулирана	-	-	2,592	2,592
Корекција на депрецијација (Бел.15)	-	(2,515)	-	(2,515)
(Депрецијација) за годината	-	(5,539)	(3,564)	(9,103)
Крајна нето евидентирана вредност	9,394	137,098	22,193	168,685
На 31 декември 2019 година				
Набавна вредност	9,394	249,856	138,195	397,445
Исправка на вредност	-	(112,758)	(116,002)	(228,760)
Нето евидентирана вредност	9,394	137,098	22,193	168,685

Продажби

Во текот на 2019 година, Друштвото продаде дел од својата опрема чија нето евидентирана вредност изнесува нула денари и реализираше приходи во износ од 389 илјади денари (2018: 159 илјади денари) (Белешка 19).

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2019 година, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности (деловни објекти и земјиште), како гаранција за исполнување на обврските по кредити (Белешка 16). Проценетата вредност на овие недвижности, со состојба на датумот на извештајот за финансиска состојба, изнесува 3,401,750 Евра (2018: 3,218,545 Евра) (Белешка 27) додека нето евидентираната вредност изнесува 155,636 илјади денари (2018: 164,812 илјади денари).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
 (Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

6 Нематеријални средства

	Набавна вредност	Исправка на вредноста	Нето вредност
Капитализирани трошоци за стекнување на софтвер			
На 01 јануари 2018 година	3,567	(1,355)	2,212
Корекција на амортизација (Бел. 15)	-	(713)	(713)
На 31 декември 2018 година / 01 јануари 2019	3,567	(2,068)	1,499
(Амортизација) за годината	-	(117)	(117)
Корекција на амортизација (Бел. 15)	-	(669)	(669)
На 31 декември 2019 година	3,567	(2,854)	713

7 Вложувања во недвижности за изнајмување

Овие вложувања се состојат од вложувања во деловен простор наменет за издавање под услови на оперативен наем. Усогласувањето на салдото на вложувањата помеѓу двата датума на известување е дадено во табелата во продолжение.

	Набавна вредност	Исправка на вредноста	Нето вредност
На 01 јануари 2018 година	32,470	(11,037)	21,433
Трансфер од вложувања во недвижности, постројки и опрема	39	-	39
Корекција на депрецијација (Бел. 15)	-	(708)	(708)
(Депрецијација) за годината	-	(812)	(812)
На 31 декември 2018 година / 01 јануари 2019	32,509	(12,557)	19,952
Продажби	(3,542)	1,025	(2,517)
(Депрецијација) за годината	-	(788)	(788)
На 31 декември 2019 година	28,967	(12,320)	16,647

Во текот на 2019 година Друштвото продаде недвижност за изнајмување со нето евидентирана вредност 2,517 илјади денари (Белешка 22) за износ од 3,114 илјади денари (Белешка 19). Во текот на 2019 година, Друштвото изврши отпис на побарувањето од вработени за продажба на недвижниот имот во износ од 1,030 илјади денари (Белешка 22).

Во текот на 2019 година Друштвото оствари приход од издавање на деловниот простор под оперативен наем во износ од 3,265 илјади денари (2018: 2,216 илјади денари) (Белешка 19).

Со состојба на 31 декември 2019 година, објективната вредност на вложувањата во недвижности, утврдена од страна на стручни лица вработени во Друштвото со примена на споредливи пазарни цени на тој датум изнесува 42,488 илјади денари (2018: 46,233 илјади денари).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

8 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	2019	2018
Средства		
Фин. средства расположливи за продажба		
Вложувања во акции (Бел. 9.2)	855	851
Кредити и побарувања		
Финансиски побарувања (Бел. 10)	5,841	5,862
Побарувања од купувачи, нето (Бел. 12)	183,677	189,827
Побарувања од вработени (Бел. 12)	2,022	1,699
Парични средства и еквиваленти (Бел. 13)	1,036	10,771
	192,576	208,159
	193,431	209,010
Обврски		
Останати фин. Обврски по ам. Наб. Вред.		
Позајмици (Бел. 16)	89,192	104,300
Обврски кон добавувачи (Бел. 17)	40,292	40,792
Останати обврски (Бел. 17)	18,930	16,589
	148,414	161,681

9 Вложувања

9.1 Вложувања во подружници и придружени друштва

	%	Дејност	2019	2018
Подружници				
Адинг Бугарија, ЕООД, Р. Бугарија	100.00	Трговија	18,423	18,423
БЦА дооел, Скопје, РМ	100.00	П/во, инженеринг и тргов.	9,345	9,345
Адинг доо, Белград, Р. Србија	100.00	Трговија	614	614
Инвест А дооел, Скопје, РМ	100.00	Проектирање и инжен.	192	192
Биро Проект дооел, Скопје, РМ	100.00	Проектирање	15,724	15,724
			44,298	44,298
Придружени друштва				
Л.А. Хемија доо, Скопје, РМ	40.36	Трговија	1,391	1,391
Адинг Хелас АБЕЕ				
Тесалоники	40.00	П/во и трг. со град.мат.	1,478	1,478
Адинг Схими Парс, Иран	40.00	Трговија	18,440	18,440
			21,309	21,309
			65,607	65,607

Вложувањата во подружниците и придружените друштва се состојат од удели во капиталот на домашни и странски правни субјекти кои не котираат на официјалните берзи. Овие вложувања се евидентирани по нивната набавна вредност на датумот на стекнување.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Вложувања (продолжува)

9.2 Финансиски средства расположливи за продажба

Со состојба на 31 декември 2019 финансиските средства расположливи за продажба се состојат од вложувања во хартии од вредност - акции кај домашни финансиски институции кои котираат на Македонската Берза за хартии од вредност во износ од 855 илјади денари (2018: 851 илјади денари).

Движењето на сметката на вложувањата е како што следн:

	2019	2018
На 01 јануари	851	652
Ефект од вреднување (Белешка 15)	4	199
На 31 декември	855	851

10 Финансиски побарувања

	2019	2018
Краткорочни позајмици без камата		
Странски поврзан субјект	3,996	3,997
Странски друштва	1,845	1,845
Домашни друштва	-	20
	5,841	5,862

11 Залихи

	2019	2018
Суровини и други материјали	34,489	34,159
Готови производи	13,341	8,572
Трговски стоки	784	1,030
	48,614	43,761

12 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2019	2018
Купувачи		
Во земјата	73,880	72,984
Во странство	37,713	47,514
Поврзани субјекти	76,547	73,792
	188,140	194,290
Намалено за: резервирање поради обезвреднување	(4,463)	(4,463)
	183,677	189,827
Останати побарувања		
Побарувања од вработените	2,022	1,699
Пресметани приходи	2,006	1,100
Останати претплати	848	124
	4,876	2,923
	188,553	192,750

Дел од побарувањата за вработени во текот на 2019 година, во износ од 1,112 илјади денари (2018: 4,259 илјади денари), се компензирани со обврски кон добавувачи и обврски за дивиденди – акционери на Друштвото.

Салдото на побарувањата од купувачите на 31 декември 2019 година може да се анализира според следниве категории на кредитен ризик:

	Недоспеани неоштетени	Доспеани неоштетени	Оштетени	Вкупно
31 декември 2019				
Набавна вредност	40,054	143,623	4,463	188,140
Исправка на вредност	-	-	(4,463)	(4,463)
Нето евидентирана вредност	40,054	143,623	-	183,677

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Анализата на старосната структура на доспеаните неопштетени побарувања од купувачите со состојба на 31 декември 2019 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Поврз.субј.	Вкупно
Од 1 - 3 месеци	17,054	216	13,507	30,777
Од 3 - 6 месеци	3,739	2,679	14,877	21,295
Од 6 - 12 месеци	2,413	647	12,863	15,923
Над 1 година	26,355	25,860	23,413	75,628
	49,561	29,402	64,660	143,623

Салдото на побарувањата од купувачите на 31 декември 2018 година може да се анализира според следниве категории на кредитен ризик:

31 декември 2018	Недоспеани неопштетени	Доспеани неопштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	35,368	154,459	4,463	194,290
Исправка на вредност	-	-	(4,463)	(4,463)
Нето евидентирана вредност	35,368	154,459	-	189,827

Анализата на старосната структура на доспеаните неопштетени побарувања од купувачите со состојба на 31 декември 2018 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Поврз.субј.	Вкупно
Од 1 - 3 месеци	18,808	5,143	16,388	40,339
Од 3 - 6 месеци	4,139	1,201	11,596	16,936
Од 6 - 12 месеци	2,867	90	4,792	7,749
Над 1 година	28,352	35,520	25,563	89,435
	54,166	41,954	58,339	154,459

Во текот на 2019 година Друштвото изврши директен отпис на целосно ненаплатливи побарувања, на товар на тековните расходи, во износ од 7,686 илјади денари (2018: 3,312 илјади денари) (Белешка 22).

13 Парични средства и еквиваленти

	2019	2018
Денарски сметки кај домашни банки	967	6,233
Девизни сметки кај домашни банки	1	4,470
Готовина во благајна – денарска	38	50
Готовина во благајна – девизна	30	18
	1,036	10,771

14 Нетековни средства наменети за продажба

Средствата наменети за продажба, кои на 31 декември 2019 и 2018 година изнесуваат 1,763 илјади денари, се состојат од станбен и деловен простор стекнат по пат на компензација (размена) на побарувањата кои произлегуваат од редовните деловни активности на Друштвото со своите деловни комитенти.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

15 Капитал

Акционерски капитал

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, регистрираниот акционерски капитал на Друштвото изнесува 3,857,636 Евра, чија денарска противвредност, на датумот на основање изнесува 212,898 илјади денари. Истата е поделена на 386,400 обични и во целост платени акции со номиналната вредност по акција од 9.983 Евра. Имателите на обичните акции имаат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса на Друштвото.

Согласно акционерската книга на Друштвото, на 31 декември 2019 и 2018 нема ограничувања на правата засновани на закон и/или Одлука на надлежен орган во однос на тргување со истите.

Структурата на акционерскиот капитал на датумот на известување е како што следи:

	31 декември 2019	31 декември 2018
Зоран Петровски	8.45%	8.45%
Љупчо Атанасовски	5.03%	6.83%
Благој Дончев	7.34%	7.34%
Биро Проект дооел, Скопје, РСМ	5.45%	5.45%
Останати	73.74%	71.93%
	100%	100%

Прегледот на движењето на акционерскиот капитал во текот на 2019 и 2018 година е како што следи:

	Број на акции			Износ (000 МКД)		
	Во оптек	Сопствени	Вкупно регистрирани	Во оптек	Сопствени	Вкупно регистрирани
01 јануари 2018	352,023	34,377	386,400	193,958	18,940	212,898
31 декември 2018	352,023	34,377	386,400	193,958	18,940	212,898
01 јануари 2019	352,023	34,377	386,400	193,958	18,940	212,898
Откуп на сопствени акции	(4,263)	4,263	-	(2,349)	2,349	-
31 декември 2019	347,760	38,640	386,400	191,609	21,289	212,898

Резерви

	Задолжителни резерви	Ревалор.	Инвестициони резерви	Вкупно
01 Јануари 2018	43,030	438	7,408	50,876
Вреднување по објективна вредност (Бел.9.2)	-	199	-	199
31 декември 2018	43,030	637	7,408	51,075
01 јануари 2019	43,030	637	7,408	51,075
Вреднување по објективна вредност (Бел.9.2)	-	4	-	4
31 декември 2019	43,030	641	7,408	51,079

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Капитал (продолжува)

Распределба на акумулирани добивки

Во текот на 2019 година согласно Одлука на Собранието на Акционерите од 16 мај 2019 година, Друштвото распредели дел од својата акумулирана добивка за дивиденди, награди и стимули на членовите на управен одбор во вкупен износ од 10,823 илјади денари (2018: 10,370 илјади денари).

Во текот на 2019 година, Друштвото исплати дивиденди и награди на вработените во износ од 8,572 илјади денари (2018: 6,433 илјади денари).

Корекции утврдени од претходни години

Во текот на 2019, Друштвото изврши корекција / намалување на салдото на нераспределената добивка врз основа на идентификувани грешки од минати периоди поврзани со износите на признаената депрецијацијата и амортизација на недвижности, постројки и опрема, вложувањата во недвижности и нематеријални средства во вкупен износ од 3,184 илјади денари (2018: 2,414 илјади денари).

16 Позајмици

	2019	2018
<i>Долгорочни кредити со камата од домашни банки:</i>		
Обезбедени со хипотека врз дел од недвижниот имот на Друштвото; променлива каматна стапка од 1.6 – 5.5%		
Годишно	63,542	61,897
Намалено за тековна доспеаност	(29,639)	(27,751)
Долгорочен дел на долгорочните позајмици	33,903	34,146
Краткорочни кредити со камата од домашни банки	25,650	42,403
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици	29,639	27,751
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици и краткорочни позајмици	55,289	70,154
Вкупно позајмици	89,192	104,300

Планот за отплата на долгорочните позајмици е обелоденет во Белешката 3.4. Прегледот на хипотеките е обелоденет во Белешката 27.

17 Обврски спрема добавувачи и останати обврски

	2019	2018
Добавувачи		
Во земјата	14,224	11,607
Во странство	20,152	24,514
Поврзани субјекти	5,916	4,671
	40,292	40,792
Останати обврски		
Обврски за надоместоци на членови на УО и НО	9,329	8,280
Обврски по дивиденди и награди	5,308	4,479
Обврски за неисплатени бруто плати	4,245	3,773
Обврски за членарини	48	57
	18,930	16,589
	59,222	57,381

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
 (Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

18 Приходи од продажба

	2019	2018
Готови производи	271,615	280,393
Трговски стоки	23,064	21,802
Услуги и останати приходи од продажба	7,687	9,652
	302,366	311,847
Од кои:		
Продажба на домашен пазар	191,320	192,536
Продажба на странски пазари	45,888	50,956
Продажба на поврзани субјекти на странски пазари (Бел.26)	40,995	52,352
Продажба на поврз.субјекти на домаш.пазар (Бел.26)	24,163	16,003
	302,366	311,847

19 Останати деловни приходи

	2019	2018
Приходи од дивиденди	8,000	135
Приходи од наемнини	3,265	2,216
Приходи од продажба на недвижности за изнајмување (Белешка 7)	3,114	-
Приходи од употреба на сопствени производи	472	85
Приходи од продажба на опрема (Белешка 5)	389	159
Отпис на обврски и вишоци на попис	269	112
Приходи од наплатени штети	182	540
Приходи од донации	-	1,318
Останати приходи	2,544	1,402
	18,235	5,967

Во текот на 2018 година, Друштвото склучи Договор за доделување на финансиска поддршка од 31 август 2018 со Влада на Република Северна Македонија. Финансиската поддршка се однесува за инвестициски проект – изградба на нови односно адаптација, реконструкција или доградба на веќе постоечки објекти, набавка на опрема, машини и постројки и отварање на нови работни места. Согласно Договорот, Друштвото се обврзува да инвестира износ не помал од 29,545 илјади денари како оправдани инвестициски трошоци во период од 01 јануари 2017 до 31 декември 2021 година. Понатаму, Владата на Република Северна Македонија се обврзува дека ќе му додели на Друштвото државна помош односно исплата на парични средства со максимален годишен износ најмногу 10% од износот на оправдани инвестициски трошоци реализирани од страна на Друштвото, но не повеќе од 1,000,000 Евра (еден милион евра) во денарска противвредност. Финансиската поддршка се исплаќа на годишно ниво за временски период од пет години. Со состојба на 31 декември 2019, Друштвото нема примено државна поддршка (2018: 1,318 илјади денари).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

20 Материјали, услуги и набавна вредност на продадени стоки

	2019	2018
Материјали	151,385	161,722
Набавна вредност на продадени стоки	28,994	26,723
Услуги од надворешни субјекти	16,135	16,804
	196,514	205,249

21 Трошоци за користи на вработените

	2019	2018
Нето плати и надоместоци на плати	31,170	30,860
Персонален данок и придонеси од плати	15,430	14,872
Награди на членовите на УО и НО	3,747	3,183
Други примања на вработените одобрени со закон	5,328	5,832
	55,675	54,747

22 Останати деловни трошоци

	2019	2018
Промоција, пропаганда и реклама	10,006	6,920
Отпис на ненаплатливи побарувања (Бел.12)	7,686	3,312
Правни, консултантски и други интелектуални услуги	4,225	4,668
Надоместоци за службени патувања	3,582	2,882
Пенали и прекршочни парични казни	3,210	-
Попусти за авансно плаќање	2,912	4,440
Неотпишана вредност на продадени вложувања во недвижности (Бел. 7)	2,517	-
Премии за осигурување	1,625	1,717
Отпис на побарувања од вработени (Бел.7)	1,030	-
Банкарски услуги	841	787
Даноци и придонеси независни од резултатот	245	245
Кусок	93	10
Останати трошоци	734	535
	38,706	25,516

23 Финансиски приходи и расходи

	2019	2018
Приходи		
Камати	187	46
	187	46
Расходи		
Камати	(3,955)	(4,783)
Негативни курсни разлики	(55)	(112)
	(4,010)	(4,895)
Нето финансиски (расходи)	(3,823)	(4,849)

24 Данок на добивка

Усогласувањето на вкупниот данок на добивка според Извештајот за сеопфатнатата добивка за 2019 и 2018 е како што следи:

	2019	2018
Добивка пред оданочување	20,596	19,594
Непризнаени расходи за даночни цели од тековната година	20,660	10,912
Даночна основа	41,256	30,506
Намалување на даночна основа	(8,000)	(135)
Даночна основа по намалување	33,256	30,371
Даночна стапка	10%	10%
Данок на добивка за годината	3,326	3,037
Ефективна даночна стапка	16%	16%

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
 (Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

25 Заработувачка по акција

Заработувачката по акција – основна и разводната е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции, со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2019	2018
Добивка која припаѓа на имателите на обични акции	17,270	16,557
Пондериран просечен број на обични акции во оптек	141,253	356,238
Основна заработувачка по акција (денари по акција)	123	47

26 Трансакции со поврзани субјекти

Како поврзани страни на Друштвото се сметаат подружниците, придружените друштва и клучниот раководен кадар. Трансакциите со овие субјекти се извршени во текот на редовните деловни активности на Друштвото и нормални пазарни услови.

2019	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Подружници				
Во странство				
Адинг Бугарија, ЕООД, Р. Бугарија	37,386	1,027	14,029	334
Адинг доо, Белград, Р. Србија	19,773	-	26,966	1,009
Домашни				
Инвест А дооел, Скопје, РСМ	21,231	-	21,707	87
БЦА дооел, Скопје, РСМ	-	2,084	2,580	16,821
Биро Проект дооел, Скопје, РСМ	-	618	373	4,511
Придружени друштва				
Во странство				
Адинг Хелас АБЕЕ Тесалоники	-	-	-	-
Адинг Схими Парс, Иран	2,050	-	-	-
Домашни				
Л.А. Хемија доо, Скопје, РСМ	103	2,187	1,483	5,666
Клучен раководен кадар	3,462	6,275	507	-
Краткорочни надомести	-	-	-	5,169
2018	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
Подружници				
Во странство				
Адинг Бугарија, ЕООД, Р. Бугарија	36,839	693	11,173	169
Адинг доо, Белград, Р. Србија	22,663	160	41,179	1,453
Домашни				
Инвест А дооел, Скопје, РСМ	15,622	-	14,554	50
БЦА дооел, Скопје, РСМ	-	1,332	1,131	11,323
Биро Проект дооел, Скопје, РСМ	-	1,131	318	4,219
Придружени друштва				
Во странство				
Адинг Хелас АБЕЕ Тесалоники	-	-	-	-
Адинг Схими Парс, Иран	2,051	-	-	-
Домашни				
Л.А. Хемија доо, Скопје, РСМ	614	1,355	1,504	2,622
Клучен раководен кадар	7,631	4,265	479	-
Краткорочни надомести	-	-	-	5,722

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
 (Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

27 **Неизвесни и превземени обврски**

Хипотеки

Прегледот на проценетата вредност на дадените хипотеки со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година е како што следи:

Опис на недвижноста	Еур	2019 000 мкд	Еур	2018 000 мкд
Деловен центар на улица Кузман Шапкарев бр.5	850,000	52,263	850,000	52,271
Производни комплекс и земјиште во Горче Петров	2,395,750	147,304	1,850,000	113,766
Административен простор на улица Иво Лола Рибар бр.58	-	-	321,395	19,764
Опрема во сопственост на Друштвото	156,000	5,952	197,150	12,124
	3,401,750	205,519	3,218,545	197,925

Гаранции

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, Друштвото нема превземени обврски за издадени краткорочни гаранции.

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, не се покренати судски постапки против Друштвото. Не се антиципирали материјално значајни обврски кои би произлегле од потенцијални судски постапки бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни обврски

Во текот на 2019 и 2018 година не е извршена даночна инспекција на Друштвото.

Врз основа на измените во Законот за данок на добивка во 2019 година, со состојба на 31 декември 2019 година, Друштвото има обврска да изготви Извештај за трансферни цени согласно Правилникот за формата и содржината на Извештајот за трансферни цени, видовите методи за утврдување на цената на трансакцијата во согласност со принципот „дофат на рака“ и начинот на нивна примена („Службен весник на РСМ бр. 50/2019“) до 30 септември 2020 година. До датумот на овие посебни финансиски извештаи, Друштвото не изготви извештај за трансферните цени.

Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и пресметаниот данок на добивка.

Капитални обврски

Не се евидентирани капитални обврски на денот на известување кои не се веќе признати во посебните финансиски извештаи.

Финансиски договорни обврски

Согласно Договорот за рефинансирање на побарувања број 02-100-4016/1 склучен на 16 декември 2014 година, помеѓу Комерцијална Банка АД Скопје и Друштвото, Друштвото е обврзано за времетраење на кредитот без претходна согласност на банката, да не објавува и врши исплати на дивиденди доколку кредитот што се одобрува претставува над 10% од капиталот на Друштвото.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
 (Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Неизвесни и превземени обврски (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2019 одобренит кредит во износ од 27,215 илјади денари (2018: 40,817 илјади денари) претставува 7.79% (2018: 11.7%) во однос на капиталот на Друштвото. Со претходна согласност на Банката, Друштвото има објавено дивиденди, награди и стимулин на раководството во износ од 10,823 илјади денари (2018: 10,370 илјади денари) што претставува 3.10% (2018: 2.97 %) од вредноста на капиталот на 31 декември 2019 година.

Понатаму, согласно Договорот за кредит број 02-462-3207460.3 склучен на 22 октомври 2014 година на износ од 10,000 илјади денари, Договорот за кредит број 02-462-320715.4 склучен на 16 мај 2014 година на износ од 12,000 илјади денари, Договорот за кредит број 02-462-3210965.2 склучен на 31 мај 2019 година на износ од 10,000 илјади денари и Договорот за кредит број 02-462-3211091.0 склучен на 25 јули 2019 година на износ од 12,000 илјади денари помеѓу Комерцијална Банка АД Скопје и Друштвото, Друштвото е обврзано за времетраење на кредитот, да одржува финансиски коефициенти, како што следи:

- а. Коефициент (вкупен долг во однос на капитал) - максимум од 2:1;
- б. Степен на сервисирање на долгот – минимум 1;

Следната табела ги прикажува остварените коефициенти согласно одредбите од претходно споменатиот договор.

Коефициент	2019	2018
а. Коефициент на долг (вкупен долг во однос на капитал)	0.26	0.30
б. Степен на сервисирање на долгот	0.37	0.71

Со свој допис од 16 април 2020 година, Банката ја изрази својата согласност / одобрување во врска со остварениот коефициент на сервисирање на долгот.

28 Известување по оперативни сегменти

На 31 декември 2019 и 2018 година, Друштвото е еден деловен сегмент односно производство и пласман на адитиви и материјали за градежна индустрија. Продажбите ги остварува на домашен и странски пазар како што следи:

	2019	2018
Република Северна Македонија	215,483	208,540
Европска унија	14,029	11,173
Останати	72,854	92,134
	302,366	311,847

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019
(Сите износи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

29 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2019 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие посебни финансиски извештаи, следниве настани се материјално значајни за објавување во овие посебни финансиски извештаи:

- Во текот на месеците февруари и март 2020 година, Европа беше погодена од пандемија на вирусот КОВИД-19 кој ја зафати и територијата на Република Северна Македонија. Владата на Република Северна Македонија, прогласи вонредна состојба на 18 март 2020 година со цел да се искористат сите расположливи ресурси за спречување на пандемијата. Со мерките кои се преземаат во светот и Република Северна Македонија, се ограничуваат движењето на населението и трговијата. Овие ограничувања се очекува да имаат значајно влијание врз одредени сектори во економијата. Друштвото се уште не може со разумна сигурност материјално да го квантифицира влијанието на кризата. На датумот на одобрување на овие посебни финансиски извештаи, Раководството на Друштвото оценува дека работењето и финансиската состојба на Друштвото се материјално непроменети како резултат на кризата. Друштвото во исто време презема чекори, за да ги амортизира претстојните влијанија предизвикани од пандемијата и да обезбеди непречено оперативно работење, со внимателно планирање на својата ликвидност и прилагодување на ново настанатите услови во домашната и светската економија. Раководството на Друштвото смета дека појавата на КОВИД-19 е некорективен настан по периодот на известување.

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019

www.grant-thornton.com.mk